

УДК 351; 37.04

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ СУЧАСНОЮ ОСВІТОЮ

Карпеко Н.М., к.н. з держ. упр.

Національний університет цивільного захисту України, Харків

Система освіти є одним з чинників економічного і соціального прогресу суспільства. Освіта в сучасному суспільстві має бути орієнтована на забезпечення можливостей самовизначення особи, створення умов її гармонійного розвитку, зміцнення правової держави, забезпечувати відповідний світовому рівень загальної і професійної культури суспільства, формувати у студентів адекватну сучасному рівню знань і рівню освітньої програми картину світу, забезпечувати інтеграцію особи в національну і світову культуру, формувати людину і громадянина, консолідованого з сучасним йому суспільством і націленого на вдосконалення цього суспільства.

В Україні система освіти є однією з підсистем суспільства, яка має власну внутрішню організацію і функціональний взаємозв'язок з іншими підсистемами.

Роль соціально-економічного механізму управління сучасною освітою визначається новим видом економічних ресурсів для сучасного суспільства - знанням. Засадничим чинником економічного зростання світових держав і світової економіки в цілому виступає обсяг накопичених і використовуваних знань [4].

Особливості соціально-економічної природи системи освіти визначають властивості знань. Індивід, носій знання, в процесі їх

використання систематизує, обробляє і аналізує накопичену інформацію, тим самим поглиблюючи її і отримуючи нову. Освітня установа, продаючи освітню послугу, має можливість необмежено здійснювати угоди купівлі-продажу з конкретним обсягом знань. Ліміт таких угод може обмежуватися тільки числом потенційних споживачів, але ніяк не в самому обсязі знань [2, с. 78].

Таким чином, результати функціонування системи освіти потенційно безмежні. В процесі передачі знань у передавального суб'єкта їх кількість не зменшується (не розглядаючи інформацію з авторськими правами на використання), а у одержуючого суб'єкта обсяг загальних знань збільшується.

Система освіти, будучи соціальною системою, потребує ефективної організації своєї діяльності, в наявності органів, що управляють. Органи системи утворення України, що управляють, так само утворюють самостійну систему управління, що має за формою зовнішнє відособлення. Система освіти і органи системи освіти, що управляють, мають єдині цілі свого функціонування і знаходяться в діалектичній єдності.

Для вірного розуміння функціонування системи управління освітою необхідно визначити поняття «управління». У теорії управління багато дослідників розглядають управління сучасними організаціями як процес. Адаже робота по досягненню цілей організації характеризується серією систематичних, пов'язаних дій. Це процесний підхід до розуміння суті управління.

Управління соціальними системами - це свідомо організаційна і регулююча дія людей на свою громадську, колективну і групову діяльність [1, с. 85]. Здійснюється ця дія безпосередньо у формі самоврядування і через спеціально створені структури (держава, громадські об'єднання).

Особливості соціально-економічного механізму управління сучасною освітою обумовлені її особливим положенням, що виділяється в

соціальної і економічної структурі суспільства. Результат освітнього процесу є нематеріальним благом, проте, якщо подивитися з іншого боку результат освітнього процесу в економічному сенсі можна розглядати як товар, що має споживчу цінність [3, с. 121]. З якої б точки зору не розглядався результат функціонування системи освіти, він виступатиме об'єктом інтересу як окремої особи, так суспільства в цілому і самої держави.

Таким чином, ми дійшли висновку, що освіта в сучасному суспільстві є важливою системою, що формує розвинену особу і громадянина своєї держави. Аристотель визнавав освіту і виховання громадською, не приватною справою, потужним засобом досягнення економічних, соціальних і політичних цілей держави. Управління системою освіти стає важливою функцією держави і суспільства в цілому. Завдяки грамотному функціонуванню системи освіти держава і суспільство може досягти високих результатів соціально-економічного розвитку країни.

Література:

1. Андрощук А. Г. Освіта у країнах європейської спільноти: структура і управління. *Проблеми науки*. 2000. № 8. С. 54–60; № 9. С. 54–59.
2. Вища освіта України – європейський вимір: стан, проблеми, перспективи. *Матеріали до підсумкової колегії МОН України (21 березня 2008 р.) Освіта України (спецвипуск)*. 2008. № 21-22 (905). С. 1–23.
3. Теоретико-прикладні аспекти управління закладами освіти : наук-метод. посіб. К. : Актуал. освіта, 2002. 312 с.
4. Рубін Ю. Б. Сучасна освіта: якість, стандарти, інструменти. М.: Маркет ДС, 2011. 189 с.